

KÄYTÄNNÖN TAIDETTA

Kitara-lopputyöelokuvan äänitys ja äänisuunnittelu

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Muotoiluinstituutti
Viestinnäkoulutusohjelma
Elokuva- ja tv-ilmaisu
Opinnäytetyön kirjallinen osuus
2009
Antti Onkila

Lahden ammattikorkeakoulu
Muotoiluinstituutti
Elokuva- ja tv-ilmaisun osasto

Antti Onkila: KÄYTÄNNÖN TAIDETTA
Kitara-lyhytelokuvan äänittäminen ja äänisuunnittelu

Äänisuunnittelun opinnäytetyö, 34 sivua, 10 liitesivua

Kevät 2009

TIIVISTELMÄ

Tämä opinnäytetyön kirjallinen osuus käsittelee Kitara-lyhytelokuvan äänityötä. Kerron teille äänisuunnittelusta, ennakkosuunnittelusta, kuvauksista ja jälkituotannosta. Mitä jouduimme ottamaan huomioon ennakkosuunnittelussa johtuen kitarasta ja koirasta. Mitä vaikeuksia kohtasimme kuvauksissa. Ja miten äänen jälkityöstö onnistui.

Avainsanat: äänisuunnittelu, ennakkosuunnittelu, äänitys, jälkituotanto.

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Visual Communication

Antti Onkila: THE PRACTICAL ART
Recording and sound designing, short film, the Guitar.

Bachelor's Thesis in Sound Designing 34 pages, 10 appendices

Spring 2009

ABSTRACT

This thesis deals about sound designing shortfilm, the Guitar. I will tell you something about the films sound designing, pre-productions, shootings and post-production. What we had to consider in our pre-production period because we had a guitar and a dog in our script. What difficulties we faced during our shootings, and how the post-production worked out.

Key words: sound designing, pre-production, recording, post-production.

SISÄLLYSLUETTELO

<u>1 JOHDANTO</u>	3
<u>2 LOPPUTYÖELOKUVAN TAUSTAT</u>	4
<u>3 KUVAAKSIIN VALMISTAUTUMINEN</u>	
3.1 Kuvauspaikat	5
3.2 Kitara ja koira	8
3.3 Taiteellinen ennakkosuunnittelu	9
<u>4 KUVAAKSET</u>	
4.1 Ensimmäinen kuvauspäivä	11
4.2 Toinen kuvauspäivä	13
4.3 Kolmas kuvauspäivä	14
4.4 Neljäs kuvauspäivä	16
4.5 Viides kuvauspäivä	17
4.6 Ääniryhmä, kalusto ja koiratehosteet	18
<u>5 JÄLKITUOTANTO</u>	
5.1 Kuvaleikkausprosessi	20
5.2 Kitaran leikkaus	21
5.3 Dialogin leikkaus	23
5.4 Atmosfääri- ja pistetehosteet	26
5.5 Foley-tehosteet	28
5.6 Musiikin äänitys ja leikkaus	29
5.7 Koiratehosteet	30
5.8 Monikanava	31
5.9 Valkokangaskatselmukset	31
<u>6 OMA ARVIO</u>	33
<u>LÄHTEET</u>	34
<u>LIITTEET</u>	

1. JOHDANTO

En tiedä miksi olen valinnut suuntautumisvaihtoehdoksi äänisuunnittelun. Jotenkin asiat vain ajautuivat niin, että huomasin tehneeni viimeisenä lukuvuonna viiteen lopputyöhön äänisuunnittelun.

Pyrin kertomaan tässä lopputyön kirjallisessa osiossa mahdollisimman kattavasti kaikesta mikä vaikutti tämän elokuvan lopputulokseen. Aloitan niistä ajatuksista ja tapahtumista jotka johtivat minut tämän lopputyön ääreen. Kerron esituotantovaiheessa äänen ennakkosuunnittelusta, haasteista jotka jouduimme ratkaisemaan ennen kuvauksia, kuvauspaikkojen valinnasta ja valmistelusta sekä ääniryhmän ja kaluston kokoamisesta. Kuvauksista kerron onnistumisien ja epäonnistumisien kautta. Jälkituotanto alkaa taas ensimmäisistä kuvaleikkauksista päättyen valmiiseen elokuvaan.

Tämä on siis kertomus siitä, miksi lopputyöni kuulostaa siltä miltä se kuulostaa.

2. LOPPUTYÖELOKUVAN TAUSTAT

Työskentelin ohjaaja Tuomo Savolaisen kanssa kolmannen vuosikurssin keväällä 2008 Fiktio 5:ssa, Laivat-lyhytelokuvassa. Elokuvan tekemisestä jäi hyvä mieli, vaikka itse elokuva ei ollut juurikaan onnistunut. Ensimmäistä kertaa tuntui siltä, että ohjaajan ja äänisuunnittelijan välinen dialogi toimi. Joten oli luonnollista, että halusin tehdä yhteistyötä Tuomon kanssa myös jatkossa. Loppu kesästä 2008 kuulin Tuomon lopputyöideasta nimeltä Onnellisten maa. Muutaman viikon päästä pääsikin lukemaan muutaman synopsiksen ja ensimmäisiä käsikirjoitusversioita. Onnellisten maa oli melankolinen aikuisten satu, jossa teini-ikäinen tyttö toteutti pikkuveljensä viimeistä toivomusta. Ihastuin elokuvan maailmaan, joten päätin tehdä lopputyöni Onnellisten maa -elokuvasta. Kokosimme Yle-paketin ja lähetimme sen jännityksen vallassa Yle TV 1:lle. Odottelimme vastausta pari viikkoa. Ylen päätös oli kielteinen.

Ylen päätös oli lannistava, mutta odottaessamme Tuomo oli ehtinyt kehitellä uuden, entistä paremman lopputyöidean. Reilun viikon päästä pääsin lukemaan Kitaran ensimmäisen käsikirjoitusversion. Olin myyty. Käsikirjoituksen vähäpuheinen maailma tuntui tutulta jo ensimmäisistä käsikirjoitusversioista lähtien. Ja itse elokuva tulisi olemaan kaikessa pienuudessaan haastava toteuttaa varsinkin äänen kannalta.

Lähdimme kehittämään elokuvaa eteenpäin. Äänen ennakkosuunnittelu oli syksyllä hetkittäin vaikeaa, sillä äänisuunnittelin ja leikkasin kaksi lopputyöelokuvaa syksyn aikana (toiseen leikkasin kylläkin vain atmosfääritehosteet). Mutta ilman noita kahta syksyllä tekemääni lopputyötä oma lopputyöni olisi ollut taiteelliselta ja tekniseltä tasoltaan paljon huonompi.

3. KUVAUKSIIN VALMISTAUTUMINEN

3.1 KUVAUSPAIKAT

Valmistauduin kuvauksiin vierailemalla mahdollisilla kuvauspaikoilla mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Keskustelin ohjaajan ja kuvaajan kanssa kuvauspaikoista jotka näyttäisivät hyvältä, mutta myös mahdollistaisivat sata prosentin äänen taltioimisen.

Ohjaaja olisi halunnut elokuvan katulokaatioksi Felix-Abban tehtaan vieressä olevan Mannerheimintien kulman, mutta äänen kannalta lokaatio olisi ollut mahdoton sillä kyseinen risteys on yksi Lahden vilkkaimmin liikennöidyistä paikoista. Muutaman kuvauspaikkakierroksen jälkeen päädyimme kuvaamaan katukohtaukset keskustan lähellä, hieman hiljaisemmin liikennöidyillä kadunpätkällä. Katulokaatio oli siinä mielessä otollinen, että itse kuvauskadun lisäksi oli myös mahdollista sulkea poikittainen liikenne ottojen ajaksi, kadulla ja sen läheisyydessä ei kulkenut, muutamaa poikkeusta lukuunottamatta, kuin henkilöautoja ja katu

sijaitsi keskustan vilkkaasti liikennöityjä katuja hieman korkeammalla. Eli bussivuorot, ruuhkaliikenne ja rekat kiersivät muita reittejä pitkin, ja hieman korkeamman sijaintinsa ansiosta keskustan äänet kantautuivat hitusen heikommin kuvauspaikallemme.

Vilkkammin liikennöity katu olisi myös vaikeuttanut koiranäyttelijämme toimintaa.

Katusoittajamiehen koti oli aluksi tarkoitus lavastaa studioon. Tällöin olisimme saaneet rauhallisen ja haluamamme näköisen tilan joka olisi ollut edullinen niin kuvalle, valolle, äänelle kuin koiranäyttelijällemme. Mutta etsimme myös oikeaa lokaatiota sillä hyvän näköisen lavasteen tekeminen on vaikeaa, sekä aikaa ja rahaa vievää puuhaa. Yksi lokaatiovaihtoehto löytyi lavastajamme kellarista.

Kävimme tutustumassa vaihtoehtoon ruuhka-aikana mikä oli erittäin hyvä ratkaisu, sillä mahdollinen lokaatiomme sijaitsi varsin vilkkaasti liikennöidyn nelikais-

taisen tien varrella. Ennakkovaikutelma ei luvannut hyvää sillä kellarikerroksessa sijainnut huoneisto oli kadulle päin ja bussit jytyyttivät aivan lokaation ikkunoiden viereistä. Mutta sisälle mentyämme huomasi-

tettua vähemmän. Toki ohikulkevat rekat ja bussit tulisivat tuhoamaan hienon oton äänet ohi ajaessaan, mutta hetken aikaa liikennettä seurattuani huomasin liikenteen rytmin olevan varsin verkkainen. Eli liikennevalojen ansiosta meluun syntyi useiden minuuttien taukoja. Tietenkin kuvauspaikka olisi ollut mahdoton jos olisimme kuvanneet dialogielokuvaa, mutta koska katusoittajamiehen kotona lausuttaisiin vain muutama hassu repliikki pystyin hyväksymään kellarikämpän. Ja koska muutkin pitivät kellarin tunnelmasta, päädyimme kyseiseen lokaatioon.

Panttilainaamon suhteen meillä ei ollut juurikaan vaihtoehtoja. Mietimme myös kyseisen lokaation lavastamista studioon, mutta koska löysimme Lahden toisesta panttilainaamosta aivan loistavan kellarikerroksen, unohdimme lavasta-

misen täysin. Aikeenamme oli aluksi kuvata panttilainaamon tiskillä mutta sattumalta kävimme katsomassa myös kellarivarastoa. Kellarikerros oli äänen kannalta varsin otollinen. Pienen budjet-

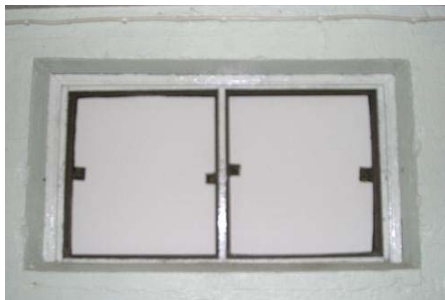
timme takia emme voineet sulkea panttilainaamoja tai palkata sinne illaksi panttilainaamon työntekijää, joten panttilainaamo oli koko kuvausten ajan auki. Mutta kiitos kellarikerroksen panttilainaamon varsinaiset asiakkaat eivät juurikaan häiritse meidän toimiamme. Ja vaikka panttilainaamo sijaitsi Lahden toisen pääka-

dun varrella, olimme kellarikerroksessa aika turvassa. Toki suuret bussit ja rekat kantautuivat kellariin asti mutta perusliikenne ei tulisi häiritsemään toimiamme.

Apteekki oli kaikista vaikein lokaatio. Apteekki olisi ollut mahdoton lavastettava meidän resursseilla joten jouduimme etsimään kuvauspaikkamme lahden seudun apteekeista. Emme onnistuneet neuvottelemaan kuvauksiamme apteekin aukioloaikojen ulkopuolelle joten jouduimme kuvaamaan auki olevassa apteekissa. Apteekissa oli myös monta erilaista konetta joka piti surinaa ja pärinää mutta saimme neuvoteltua asiamme niin, että pystyimme sulkemaan ne kuvausten ajaksi, lääkekylmäkaappia lukuun ottamatta.

Lavastajat olivat yhdessä Tuomon kanssa päätyneet ideaan, missä kotilokaation ikkunat peitettäisiin pahveilla yhtä ikkunaa lukuun ottamatta. Idea kuulosti hyvältä myös äänen kannalta sillä pahvien taakse pystyisi kätkemään akustointilevyjä. Annoin koulun kaikki kolme suurta akustointilevyä lavastajien matkaan ja pyysin, että he voisivat sijoittaa levyt ikkunan ja pahvin väliin. He tekivät työtä käskettyä.

Ollessani Heikki Kossin vetämällä Foleykurssilla Kokkolassa, kuulin Matti

"Rekku" Kuortilta kuinka hän ja kaksi TaiK:n ääniopiskelijaa olivat dokumenttielokuvaa varten tiivistäneet lokaation ikkunoita tiivistenauhalla hillitäkseen liikenteen melua. Idea kuulosti niin päivä selvältä ja yksinkertaisen nerokkaalta, että päätin toimia

sanoin kotilokaation suhteen. Muutamaa päivää ennen kävin tiivistämässä kotilokaation ikkunat tiivistenauhalla. Ja kaikkiin lavasteen ulkopuolella oleviin ikkunoihin lisäsin nauhan lisäksi myös akustointilevyn. Äänistudiolta löytämäni pahvilaatikollinen pieniä akustointilevyjä oli erinomainen löytö, sillä levyt olivat kuin tehty ikkunaruujuja varten.

Tiivistin myös ulko-oven tiivistenauhalla. Lopputulos oli oikein loistava. Autojen ohiajo ei aiheuttanut enää muuta kuin matalaa jyminää ja kohinaa, korkea suhina

loisti poissaolollaan. Olen varma, että ilman ikkunoiden tiivistämistä olisi nykyistä useampi otto ollut käyttökelvoton tai ainakin kärsinyt huomattavasti ohi ajavista autoista. Muutaman tunnin urakointi iltamyöhällä siis säästi minulta monta työtuntia äänleikkauksessa.

3.2 KITARA JA KOIRA

Elokuvassa oli kaksi minulle vierasta elementtiä kuvauksia ajatellen; kitara ja koira.

Keskustelimme useaan otteeseen ohjaajan kanssa siitä miten taltioisimme kitaran soiton. Pohdiskelimme kitaran radiomikitystä, playbackin käyttöä ja kitaran kytkemistä suoraan äänitallentimeen. Mutta yksi asia varmistui keskusteluista ohjaajan kanssa; ohjaajan halu taltioida kitara liveinä jotta näyttelijämme pystyisi tulkitsemaan kitaran soitollaan jokaisen kohtauksen tunnelmaa vapaammin. Tämä aiheutti enemmän tai vähemmän harmaita hiuksia. Kuinka saada kitara synkkaan jos joutuisimme äänittämään kitaransoiton kuvausten jälkeen apuäänen avulla? Tai kuinka pystyisin äänittämään akustisen kitaran hyvälaatuisena kuvausten keskellä?

Kitaran radiomikityks oli yksi vahva vaihtoehto siihen asti kunnes tajusimme, että emme saisi taltioitua sitä kautta tarpeeksi laadukasta ääntä. Ehdotin myös ohjaajalle, että mieltisimme tunnelmat mahdollisimman pitkälle jo ennen kuvauksia yhdessä päänäyttelijän kanssa, ja äänittäisimme tunnelmaan sopivat kitaroinnit koulun äänistudiolla. Tämä olisi mahdollistanut playbackin käytön kuvaustilanteessa, mikä olisi vienyt synkkaongelmat mennessään, mutta koska vaihtoehto ei käynyt ohjaajalle eikä päänäyttelijällemme oli aika alkaa miettiä kuinka kytkeä kitara huomaamattomasti äänitallentimeen.

Hankimme yhdessä ohjaajan kanssa elektroakustisen kitaran ajatuksella, että saisimme kitaran oman mikin kautta äänitettyä hyvä laatuista kitaran soittoa mutta olimme väärässä. Kokeiltuani kitaran äänitystä suoraan kitaran oman mikin kautta huomasin, että äänen laatu ei ollut ollenkaan sitä mitä toivoin se olevan. Kitaran

oma mikki alkoi rutisemaa ja pärisemään vähäkään kovemmalla kädellä soitettuna. Oli siis aika palata piirustuspöydän ääreen.

Erilaisten pohdintojen jälkeen päädyimme yhdessä ohjaajan ja päänäyttelijän kanssa seuraavanlaiseen ratkaisuun; taltioisimme mahdollisimman hyvän apuäänen jonka avulla äänittäisimme kitaransoitot koulun äänistudiolla uudestaan jokaisen kuvauspäivän päätteeksi. Tämän mahdollisti päänäyttelijämme avuliaisuus. Hän lupautui tulemaan pitkien kuvauspäivien päätteeksi äänistudioon soittamaan päivän parhaat otot uudestaan jotta saisimme hyvänlaatuisen äänen ja synkan. Siis iso kiitos Timo Torikalle.

Koira ja koirankouluttajat olivat myös iso kysymysmerkki. Olin ollut keväällä 2007 Myrsky-elokuvan kuvauksissa muutaman päivän järjestäjän apulaisena. Koirankouluttajista johtuen kyseisen elokuvan kuvauksissa ei taltioitu 100% ääntä vaan ainoastaan apuääni. Koirankouluttajat joutuivat ohjaamaan koiraan jokaisen oton aikana useaan otteeseen ja joskus tauotta. Pelkäsin, että koko elokuva saattaisi mennä jälkiäänitykseen. Mutta kun kuulin, että päänäyttelijämme lähtisi Ranskaa neljäksi kuukaudeksi heti kuvaustemme päätyttyä, oli aika sopia säännöistä koirankouluttajien kanssa. Koirankouluttajat ymmärsivät tilanteen ja saimme sovituksi, että he puhuisivat repliikkien päälle vain äärimmäisessä hätätilanteessa. Valmistauduin myös irto-ottoihin mutta yhteisymmärrys koiraryhmän kanssa rauhoitti mieltä. Iso kiitos myös koirankouluttajille.

3.3 TAITEELLINEN ENNAKKOSUUNNITTELU

Pidimme ensimmäisen äänipalaverin ohjaajan kanssa marraskuun alkupuolella. Sitä ennen olimme vaihtaneet vain muutaman sanan elokuvan yleisestä äänimaailmasta. Olimme molemmat samaa mieltä, että pienillä asioilla mentäisiin. Ensimmäistä palaveria varten tein äänisuunnitelman mihin heitin kaikki ideat mitä mieleen tuli. Mietiskelin eri lokaatioitten ja henkilöhahmojen karakterisointia, tunnelman vaihdoksia, käännekohtia ja itse tarinaa.

Katusoittajamiehemme oli köyhä joten hänen kotinsakin tultaisiin lavastamaan sen mukaan. Ei mitään loistokasta lokaalia parkettilatistioineen vaan vähän kolkohko kellariasunto viemäriputkineen. Vielä tuolloin asunto oli tarkoitus lavastaa studioon joten pyysin lavastajilta, että he sijoittaisivat muutaman kohtaa asuntoa viemäriputkia koska olin saanut idean valittavista viemäriputkista. Mikä sopisikaan paremmin kolkohkoon kellariasuntoon kuin silloin tällöin valittavat ja lotisevat viemäriputket. Ja jos putket näkyisivät vielä kuvassa, olisi vaikutus täydellinen. Miehen kodin siirtyessä oikeaan lokaatioon, olin hetken aikaa huolissani viemäriputkieni puolesta, mutta koska oikeastakin lokaatiosta löytyi viemäriputkia, ei ollut syytä huoleen. Toinen selkeä asia oli naapurimelu. Elokuville aina huonoissa asunnoissa on huonosti eristävät seinät jolloin naapureiden melu kantautuu asunnosta toiseen.

Ensimmäisiä ajatuksia kadusta oli, että se tulisi muuttamaan elokuvan edetessä normaalista kadusta kylmäksi. Alussa kuulisimme elävän kaupungin leikkivine lapsineen ja lopussa katu olisi vain kylmää ja tyhjää huminaa. Kaupunki ihmisineen muuttuisi kylmemmäksi jolloin sama muutos tapahtuisi myös äänessä. Elävä kaupunki leikkivine lapsineen palaisi viimeistä kohtausta varten. Koira pelastui, ja vaikka katusoittajan elinkeino menikin kitaran myötä, elämä jatkuisi.

Panttilainaamo ja panttilainaamon pitäjä oli karakterisoitu jo käsikirjoituksessa hyvin vahvasti; pitäjä oli jääkiekkoa tuijottava möykky. Mietin mikä sopisi jääkiekkoa tuijottavalle möykylle? Ruoka, totta kai. Ruoka voisi olla tavalla tai toisella kummassakin panttilainaamokohtauksessa mukana. Huriseva mikro tai pizzaa mussuttava panttilainaamon pitäjä. Vaikka kuvauspaikkaa ei ollut tässä vaiheessa valittu, käsikirjoituksesta paistoi panttilainaamon pieni räjäisyys ja tunkkaisuus. Panttilainaamon ovikello voisi olla vähän epävireinen ja mikro voisi hurista vähän rikkinäisesti.

Apteekista taas muodostui mielikuvissani paikka jossa ihmisten sairaudella tehdään rahaa. Köhiviä ihmisiä, ja miltei tauotta kilkuttava kassakone. Pieni hiljainen hetki toiseen apteekkikohtaukseen kun mies aikoo varastaa lääkkeitä, mutta ei muuta.

Esitettyäni ohjaajalle ideani huomasimme, että olemme edelleen aika samoilla linjoilla. Apteekki tulisi muuttumaan enemmän konemaisemmaksi ja miehen luullessa koiran kuolleen kylmä maailma tunkeutuisi miehen kotiin. Mietimme myös erilaisia jatkuvia äänellisiä teemoja. Esimerkiksi kellon tikitys ja sitä kautta muodostuva kiire ja joka paikkaan tunkeutuva tuuli. Ajatukset tuntuivat kiinnostavilta ja eteenpäin vietäviltä, mutta mitä enemmän pohdimme niitä, sitä ulkokultaisemmalta ne alkoivat tuntua.

4. KUVAUKSET

4.1 ENSIMMÄINEN KUVAUSPÄIVÄ

Kuvasimme ensimmäiset kaksi päivää miehen kotilokaatiossa. Ensimmäinen kuvauspäivä alkoi akustoinnin viimeistelyllä. Tiivistin valoryhmän tarvitseman avonaisen ikkunan akustointilevyllä, asettelimme kuvauspaikan lattialle kaikki tuomamme matot ja nostimme akustointisermejä kuvauspaikan seinälle. Matot loppuivat kesken mutta ihmisten tullessa kellarikerrokseen huoneen akustiikka parani. Kun äänikalusto ja akustointi oli saatu valmiiksi, oli aika radiomikittää katusoittajamiehen näyttelijä.

Epäonnekseni roolihahmon kaikki vaatteet kauluspaitaa ja kravattia myöten olivat keinokuitua. Olin esittänyt pyynnön ennen kuvauksia puvustajalle luonnonmateriaaleista, mutta elokuvan budjetista johtuen jouduimme tyytymään kirpputorilta löytyneisiin vaatteisiin jotka sattuivat tällä kertaa olemaan keinokuitua. Mutta en antanut vaatteiden materiaalin lannistaa vaan mikitin näyttelijän. Vaikka päivän aikana ei ollut kuin yksi repliikki, ja sekin vasta iltapäivästä, mikitin näyttelijän heti aamusta. Tällä tavalla pystyin kuuntelemaan radiomikin toimi-

vuotta pitkin päivää ja hakemaan suojaisaa mikin sijoituspaikkaa. Heti päivän ensimmäisen otossa radiomikki rohisi huikaisevan paljon. Yritin hillitä radiomikin rohinaa lisäämällä teippiä ja teippaamalla paidan kiinni mikkiin mutta sekään ei auttanut. Päivän loppuun mennessä olin siirrellyt radiomikkiä ympäri näyttelijän rintakehää, ja käyttänyt metreittäin leukoplast-teippiä, ja silti lopputuloksena oli täyttä kuraa.

Ensimmäinen kuvauspäivä jännitti erityisen paljon myös siitä syystä, että minulla ei ollut täysin selkeää kuvaa siitä kuinka paljon koiraryhmä tulisi olemaan äänessä ottojen aikaa ja miten koira toimisi. Vaikka olimme sopineet jo ennen kuvauksia siitä, että koirankouluttajat pyrkisivät olemaan mahdollisimman hiljaa ottojen aikana, kukaan ei pystyisi lupaamaan koiran puolesta mitään. Jos koira sattuisi tekemään oton aikana jotain mikä pilaisi koko oton, olisi koirankouluttajan puututtava siihen, puhuisi päänäyttelijämme juuri sillä hetkellä tai ei. Koirasta johtuen emme juuri ottaneet harjoituksia. Teimme muutamia kuivaharjoituksia ilman koira ja koiran tullessa settiin kamera alkoi käydä heti. Tästä johtuen jokainen otto oli pieni mysteeri, ei oikein pystynyt tietämään mitä oli tarkalleen tulossa.

Mutta kaikesta huolimatta ensimmäinen kuvauspäivä sujui varsin hyvin. Otimme yhteen kuvaan irto-oton katusoittajan ähinöistä sillä koirankouluttajat sattuvat juuri puhumaan päähenkilön ilmaisuvoimallisen puhinan päälle mutta muuten saimme taltioitua mielestäni varsin hyvin kuvaustapahtumat. Huomasin myös, että akustointimme toimi varsin hyvin. Kättelin siis päivän päätteeksi tyytyväisenä itseäni sekä ääniassistenttejani. Seuraavaa kuvauspäivää varten haimme lisää mattoja kuvauspaikan lattialle, kuljetimme äänikaluston lataantumaan koululle ja pidimme pienen palaverin puomittajani kanssa siitä mitä huomenna olisi odotettavissa. Sen jälkeen lähdin väsyneenä, mutta onnellisena, kohti kotia miettiessä samalla päähenkilön radiomikille uutta sijoituspaikkaa.

4.2 TOINEN KUVAUSPÄIVÄ

Toisen kuvauspäivän aamun aloitimme lisäämällä akustointimateriaali, eli heittelimme koulusta löytämämme matot lattialle. Päänäyttelijän saapuessa paikalle en ollut vielä keksinyt uutta paikkaa radiomikille. Puvustajan ehdottamana ja avustamana sijoitin radiomikin puvun takin etutaskuun. Etutasku toimi hieman paremmin kuin ympäri rintaa sijoitetut teippitollot. Jatkoin silti radiomikin ideaalipaikan pohdintaa. Kokeilin mikin sijoittamista eri kohtiin taskua mikä ei juuri auttanut asiaa. Viimein siirsin radiomikin lähelle takin kaulusta ja mikki alkoi toimia loistavasti. Mikä sattuma, sillä muutaman kuvan päästä kuvasimme kuvan missä katusoittaja luulee löytäneensä koiransa kuolleena. Kuva oli haastava puomitettava laajuutensa takia, mutta kiitos radiomikin sain näyttelijän hengästyneen hengityksen talteen. Radiomikki toimi myös loistavasti kohtauksen seuraavassa kuvassa missä katusoittaja itkee koiransa kohtaloa. Nyhkytykset, nielaisut ja hengitys kulkeutuivat radiomikin kautta varsin onnistuneesta äänitallentimen kovalevyille.

Toinen kuvauspäivä sujui koiran ja koirankouluttajien osalta paremmin kuin tiesi jo edellisen päivän perusteella miten kaikki tulee tapahtumaan. Vaikka en edellisenä päivänä juurikaan murehtinut koiraa ja sen kouluttajia, oli se vähäinkin murhe kadonnut toisena kuvauspäivänä. Jouduimme ottamaan irtona katusoittajan repliikit ota nyt ja syö nyt, mutta se ei ollut täysin koirakouluttajien syy vaan myös päänäyttelijän vaikea asento vaikeutti repliikkien taltioimista itse oton aikana.

Päivä suurin jännityksen aihe oli liikenne. Jos isot tukkirekat sattuisivat kulkemaan juuri kuvauspaikkamme ohi hetkenä jolloin kuvaisimme kuvaa, missä katusoittaja itkisi koiransa kohtaloa, olisi otto pilalla. Vaikka akustointi toimikin varsin hyvin ei se pitäisi rekan jylinää ulkopuolella. Mutta ilmeisesti ohjelmajumalat olivat tykättyneet tuotantomme koska kaikki suuret rekat ja bussit kulkivat vasta kiitoksen jälkeen lokaatiomme ohi. Tämä oli varsin suuri helpotus, sillä ku-

vasta missä katusoittaja itkee koiransa kohtaloa, ei otettu kuin yksi otto. Viimeisen kuvan jälkeen äänitin paikkapohjan kotilokaatiosta.

4.3 KOLMAS KUVAUSPÄIVÄ

Aloitimme kolmannen kuvauspäivän apteekissa. Olimme sopineet apteekin henkilökunnan kanssa, että saisimme suljettua vesiautomaatin ja ilmastokostuttimen kuvausten ajaksi. Ainoa mitä emme saaneet pois päältä, oli lääkkeiden säilytystä varten oleva jääkaappi. Yritimme hiljentää jääkaappia parhaamme mukaan matoilla, muutamalla hassulla matolla ja ihmisten toppatakeilla. Saimme vaimennettua jääkaapin hurinaa hiukan mutta emme tarpeeksi. Mutta en jäänyt murehtimaan sitä.

Äänitimme paikkapohjan ennen kuin apteekki avautui joten saimme taltioitua tilan äänen mahdollisimman häiriöttömänä. Saimme myös taltioitua muuttaman repliikittömän otton ennen kun apteekki avautui, mutta heti dialogin alkaessa alkoi myös asiakkaiden ja apteekkareiden hälinä. Koska kuvauspaikkamme oli hiukan, sanoisinko nyt, epävakaa, päätin ottaa kaksi puomia käyttöön koko dialogikohtauksen ajaksi. Tällä tavalla sain niin apteekkarin kuin katusoittajankin repliikeistä tarpeeksi monta hyvälaatuista ottoa. Vaikka apteekki hiljentyikin hämmästyttävän hyvin huudettaessa hiljaisuutta, oli aina joku jonka puhelin sattui soimaan juuri väärällä hetkellä, tai joku joka ei vain ollut hiljaa. Mutta suurin osa repliikeistä tallentui ilman kolinoita tai höpötyksiä jalkasilsasta.

Apteekista siirryimme panttilainaamoon mikä oli lavastettu oikean panttilainaamon kellarikerrokseen. Laskeutuessani kellarikerrokseen äänikaluston kanssa näin hienon lavastepöydän mikä oli rakennettu kahden varastohyllyn väliin, pöytään oli myös kiinnitetty korkea pleksisermi. Pleksisermi jakoi kuvaustilan kahtia joten jouduin taas

kytkemään kaksi puomia äänitallentimeeni. Kuvaustilan ahtaudesta, ja hankalasta suoraan roolihahmon yläpuolelta tulevasta valosta, johtuen jouduin sijoittamaan panttilainaamon omistajaa puomittavan panttilainaamon pöydän alle, jolloin hän joutui puomittamaan alhaalta ylöspäin. Soundi ei ollut yhtään samanlainen kuin toisella puomittajalla, joka pystyi koko ajan puomittamaan katusoittajaa ylhäältä alaspäin. Mutta oli sekin parempi kuin ei mitään. Ja panttilainaamon omistajan radiomikki toimi aivan täydellisesti. Arvelin selviäväni.

Vaikka panttilainaamokin oli auki miltei koko kuvausten ajan se ei juurikaan häirinnyt meitä. Myös seinän takana pauhaava iltpäiväruuhka ei aiheuttanut kuin muutaman uusintaoton. Mutta koko kuvauspäivä sujui yllättävän hyvin, varsinkin kun se olisi voinut mennä niin monella tapaa pieleen.

4.4 NELJÄS KUVAUSPÄIVÄ

Neljäs kuvauspäivä oli ensimmäinen päivä katulokaatiossamme. Tiedossa oli siis rutkasti kitaran soittoa. Olin kätöstellyt toisena kuvauspäivänä kitaraan radiomikin, jonka avulla pystyimme äänittämään kätevästi apuääneen, ja kokeillut sen toimivuuden. Radiomikki toimi oikein kivasti koko päivän. Joinain hetkinä jopa niin hyvin, että jos kitaramme olisi ollut oikeassa vireessä, olisimme saaneet muutamasta otosta aivan käytettävää materiaali. Koska meillä oli vain yksi akustinen kitara, ja tulisimme kuvaamaan samalla kitaralla kaksi päivää ulkona, oli todennäköistä, että kitaran kansi saattaisi haljeta. Kitaran kannen halkeamista välttääksemme viritimme kitaran D-vireeseen, jolloin kielten jännite ei ole niin suuri. Mutta D-vireestä huolimatta saimme loistavan apuäänen kitaraan kiinnitystä radiomikrofonista.

Koska käsikirjoitukseen ei ollut kirjoitettu kuin muutama repliikki kadulle olin turvallisin mielin; repliikit mitkä puhuttaisiin kitaransoiton päälle, otettaisiin vain tarpeeksi monta kertaa irtottoina. Mutta sitten tapahtui jotain yllättävää.

Päänäyttelijämme improvisoi kitaransoiton lomaan repliikkejä. Ohjaaja ja päänäyttelijämme olivat sopineet, että tarvittaessa katusoitajamiehemme voi improvisoida repliikin tai pari. Itse en muistanut kuulleen tästä mutta en an-

tanut sen haitata. Tämä tarkoitti vain sitä, että lisää irtottoja oli siis tiedossa. Mitä enemmän irtottoja sitä enemmän mahdollisuuksia siihen, että joku repliikki menee pieleen. Muutamassa otossa oli vaikeuksia kuulla päänäyttelijämme repliikit kitaransoiton alta vaikka hänellä olikin radiomikki. Päivän päätteeksi huomasin, että olin ottanut irtottoja miltei kaikista päivän repliikeistä. Jos repliikkiä ei

pilannut kitaransoitto niin sen pilasi ohi ajava auto, tai naapurissa mattoa tampaava rouvashenkilö. Mutta päänäyttelijämme oli tottunut irto-ottoihin, ja vertailtuani nopeasti ottojen välissä irto-ottoja ja kuvatessa äänitettyä ottoa olivat erot varsin pienet.

Kuvauspäivän päätteeksi suuntasimme ohjaajan ja päänäyttelijän kanssa kohti koulun äänistudiota. Tarkistimme ohjaajan kanssa nopeasti mitkä otot jälkiäänittäisimme ja siirsimme otot äänitallentimen kovalevyiltä Nuendoon. Pystyitin kolme mikrofonia kitaran äänittämistä varten, sillä jos tapahtuisi jotain yllättävää tai emme olleet osanneet ajatelleet jotain, olisi meillä jokaisesta otosta kolme eri versiota kolmen mikrofonin ansiosta. Olimme myös vuokranneet Lahtelaisesta musiikkiliikkeestä 1000 euron arvoisen kitaran äänityksiä varten, jotta kitaran ääni olisi lähtökohtaisesti mahdollisimman hyvä. Ongelmaksi muodostui se, että apuäänen kitara oli d-viressä ja studiossa käyttämämme kitara oli g-viressä. Eli kun yritimme vertailla, ja kuunnella, apuääntä ja äänittämäämme ottoa keskenään lopputuloksena oli vain kakofonia. Teimme jokaisen oton kohdalla vedenpitävän tempo-kokeen, eli naputimme äänieditin pöydän kulmaan apuäänen tahdissa ja vaihdoimme lennosta juuri äänitettyyn ottoon. Jos huomasimme ohjaajan kanssa muutoksen tempossa otimme uuden oton. Eli tempo-kokeemme ei ollut juurikaan veden pitävä, ehkä tiikusateen hylkivä, mutta emme keksineet siinä mielentilassa ja väsymyksessä mitään parempaa vaihtoehtoa.

4.5 VIIDES KUVAUSPÄIVÄ

Otimme taas kaikki repliikit irto-ottoina koska päähenkilömme soitti kitaraa kaikkien repliikkien päälle. Vasta toisena katupäivänä huomasin, että irto-ottoja ottaessa muutamassa kohtaa päähenkilömme jalat rahisivat ikävästä asfaltin päällä olevan hiekan päällä. Laitoimme maton jalkojen alle jonka jälkeen pystyimme ottamaan irto-otot ilman hiekan rahinaa. Viimeinen kuvauspäivä sujui varsin ongelmitta. Koko kuvauspäivä hujautti ohi todella nopeasti ja kuvausten jälkeen suun-

nistimme taas koulun äänistudioon äänittämään kitarointeja.

Olin edellisenä iltana jostain syystä unen pöpperössä purkanut kolmen mikrofonin mikkitelineeni, ja nyt en enää aivan tarkkaan muistanut miten kaukana ja missä järjestyksessä mikit olivat olleet. Pinnistelin muistiani ja pystyttelin mikit mahdollisimman samalla tavalla kuin ne olivat olleet edellisenä iltana. Onnistuneiden ottojen siirto äänitallentimelta nuendoon ja äänitys saattoi alkaa. Väsymys painoi mieltä mutta yritimme silti pitää ajatuksen järkevänä. Kun olimme mieles-tämme äänittäneet kaikkien käytettävien kuvien kitaroinnit oli aika siirtyä karonkoimaan.

4.6 ÄÄNIRYHMÄ, KALUSTO JA KOIRATEHOSTEET

Tarkoitukseni oli koota kolmen henkilön ääniryhmä jolloin olisin voinut keskittyä äänittämiseen, äänen tarkkailuun ja radiomikitykseen, 1. ääniassistentti olisi keskittynyt puomittamiseen ja 2. ääniassistentti olisi hoitanut akustoimisen, huolehtinut kitaran mikistä ja tarvittaessa toisesta puomista. Mutta aikataulullisista ongelmista kolmen henkilön ääniryhmä kutistui kahteen miltei koko kuvausjaksoksi. Ainoastaan ensimmäisenä kuvauspäivänä minulla oli kaksi ääniassistenttia kuvaspaikalla, ja varsinkin ensimmäisenä kuvauspäivänä 2. ääniassistentti oli tarpeen. Pystyin lähettämään hänet koululle hakemaan lisää akustointimateriaalia huomattuani jo kuvaspaikalle tuomani akustointimateriaalit riittämättömäksi. Saimme akustoitua kuvaspaikan nopeasti kuvien välissä puomittajan keskittyessä koko ajan rakennettavaan kuvaan. Ensimmäisen kuvauspäivän edetessä sain myös idean kitaran mikittämisestä mutta tarvitsin ideaani kylpyhuonesilikonia. Pystyin taas lähettämään 2. ääniassistentin asioille. Vaikka 2. ääniassistentti olisi ollut ihan tarpeen myös muinakin kuvauspäivinä, selvisimme kuvauksista ihan kiitettävästi kahden henkilön ääniryhmällä, mutta osittainen kiitos siitä kuuluu taidokkaalle puvustajallemme. Puvustajana tässä elokuvassa toimi luokkatoverini, hänkin myös ääneen erikoistunut, joten tiesin, että tarvittaessa saisimme hänet toiseen puomiin. Toinen puomi oli kullan arvoinen varsinkin apteekissa ja panttilainamossa kuvattaessa.

Koska elokuvan toinen päähenkilö oli koira, tulisimme tarvitsemaan paljon koiratehosteita jotta saisimme herätettyä koiran henkiin äänileikkauksessa. Koulun tehostearkisto tarjosi vain muutamia hassuja koiratehosteita joten joutuisimme äänittämään tehosteet itse. Ideaalitapauksessa olisimme äänittäneet näyttelijäkoiraamme jonkun erillisen päivän kuvausten jälkeen, mutta koska meillä ei ollut varaa maksaa koirankouluttajille jouduimme pohtimaan uusia suunnitelmia. Yksi vaihtoehto oli, että tulisimme kuvauspäivän jälkeen äänittämään koiratehosteita. Mutta aikataulutuksessa huomasimme, että eräänä päivänä koira ei olisi kuvauksissa kuin puoli päivää. Loppu päivän voisi käyttää koiratehosteiden äänittämiseen. Olisin itse myös loppupäivän kuvauspaikalla, joten tarvitsin erillisen ryhmän koiratehosteiden äänitystä varten. Sain ennen kuvauksia koottua ryhmän koiratehosteita varten. Koira ja koirankouluttajat lähtivät äänistudiolle puolikkaan kuvauspäivän jälkeen. Olin edellisenä iltana lähettänyt koiratehosteiden äänittäjälle toiveita siitä minkälaisia koiran ääniä haluaisin, mutta ne olivat vain toiveita sillä koira on koira ja se ei käskystä vikise tai hauku(paitsi jos se on koulutettu erittäin hyvin ja pennusta asti siihen). Mutta kuunneltuani äänitykset, tiesin että saimme nauhalle kaiken tarvittavan. Mutta muutamassa kohtaa arvelutti se, että kohisiko äänitys liikaa.

Koska elokuva oli lopputyöni halusin koulun parhaan kaluston käyttöön. Vaikka olisin pärjännyt cantar-äänitallentimella, kahdella radiomikillä ja kahdella puomilla otin silti Lectrosonicin quadropackin radiomikkejä ja neljä haulikkomikrofoonia. Minusta kuvauksiin on aina hyvä varata muutama ylimääräinen puomi- ja radiomikrofoni. Jos tapahtuu jotain yllättävää, esimerkiksi radiomikrofoni lopettaa toimintansa tai puomimikrofoni rikkoutuu, on aina varamikrofoni jonka voi ottaa nopeasti käyttöön. Ylimääräiset radiomikrofonit olivat varsin tarpeen kitaran mikityksessä. Radiomikitimme kitaran jolloin puomittaja pystyi seuraamaan muuta-kin toimintaa kadulla kuin pelkkää kitaran soittoa.

5. JÄLKITUOTANTO

5.1 KUVALEIKKAUSPROSESSI

Odotin innolla ensimmäistä leikkausversiota. Kaikki into katosi elokuvan edetessä; kitaran radiomikin lähetin näkyi aivan selvästi neljässä kuvassa. Ja tarkoitan todella, että kitaran mikitys NÄKYI. Kuka tahansa pystyisi huomaamaan kitaran radiomikin lähettimen! Voi sitä pään sisäisen jupinan määrää. Mitä olin oikein tehnyt kyseisissä kuvissa? Kaivanut nenää? Syönyt leipää? Katsellut äänitallentimen jänniä mittareita? En ainakaan ollut katsonut monitoria. Voi, sitä pään sisäisen jupinan määrää. Mutta mikit eivät lähteneet kuvasta jupinalla vaan ohjaajan toimesta. Ohjaajamme uhrasi monen monituista tuntia maalatakseen radiomikin lähettimen pois kuva kuvalta kuvankäsittelyohjelmassa.

Odottelin pienoinen kylmä hiki otsalla seuraavaa katselmusta mutta kylmä hikeni haihtui elokuvan edetessä. Radiomikit olivat kadonneet. Loistavaa. Kiitoksena ostin ohjaajalle pullon yhden tähden Jaloviinaa.

Eri leikkausversioita katsellessa huomioni kiinnittyi myös kitaraan ja synkkaan. Kitara ei ollut synkassa. Aina välillä kitaran soitto meni samalla tavalla kuin soittajan kädet, mutta hetkittäin synkka oli aivan kamalaa katsottavaa. Kehotin leikkaajaa vielä kerran käymään kitaran soiton läpi ja pyysin myös, että saisin OMF:n myötä jälkiäänityskitararaitojen lisäksi alkuperäiset kadulla äänitetyt tiedot. Alkuperäiset kitararaidat auttaisivat synkkaamisessa. Koska näytti siltä, että joutuisin leikkaamaan kitaran soittoa aika lailla olisi hyvä, että minulla olisi alkuperäinen ääniä johon voisın verrata jälkiäänitystä.

Leikkauksen edetessä aloimme pohtia ohjaajan kanssa joulun näkyvämpää, tai siis tässä tapauksessa kuuluvampaa, istuttamista elokuvaan. Vaikka elokuva kuvattiin juuri ennen joulua, ei kuvaan tarttunut kuin muutama hassu jouluvalo. Ainoa varma vuodenajan merkki on panttilainaamon pitäjän repliikki "Hyvää joulua!". Erilaisia vaihtoehtoja alkoi nousta mieliimme. Välikuvissa jostain kaukaa voisi kantautua jouluista musiikkia. Katusoittajamiehemme kävellessä kukkakau-

pan ohi kukkakaupasta voisi kantautua jouluista musiikkia. Ohikulkevat ihmiset voisivat puhua joulusta. Pelastusarmeijan kellonsoittajan lähellä voisi olla pieni jouluista musiikkia soittava katubändi. Heittelimme eri ideoita ja tulimme tulokseen, että toisimme joulun musiikin kautta. Musiikin avulla joulun saisi tuotua kivuttomasti ja huomaamattomasti osaksi tarinaa.

Elokuva muuttui aika rajusti leikkauspöydällä. Muutama roolihahmo tippui leikkauksen edetessä ja viimeisenä katosi onnellinen loppukin. Ensimmäinen näkemäni leikkausversio oli reilut 25 minuuttia ja lukkoon lyöty kuva oli reilu 19 minuuttia. Vaikka muutokset olivat radikaaleja, olivat ne silti tarvittavia. Muuttaman roolihahmon kadottua turhat sivujuonet katosivat ja elokuva keskittyi vain olennaiseen; mieheen, koiraan ja kitaraan.

5.2 KITARAN LEIKKAAMINEN

Aloitin äänileikkauksen kitarasta. Olin koko leikkausprosessin ajan murehtinut kitaraa ja sen synkkaa. Elokuva tulisi kaatumaan jos en saisi kitaran soittoa uskottavaksi. Epäuskottava kitarointi veisi myös elokuvan uskottavuuden. En ollut ikinä leikannut kitaran soittoa kuvan kanssa synkkaan. Tiesin, että pystyisin venyttämään tahi kutistamaan kitaran soittoa tarvittaessa oikeasta kohtaa, jos äänittämämme kitarointi ei olisi synkassa. Olin tehnyt onnistunutta työtä korvatesani repliikkejä venyttämällä ja kutistamalla niitä, mutta koska kitaran äänen spektri on jotain aivan muuta kuin ihmisen puheen spektri, en tiennyt kuinka paljon pystyisin muokkaamaan kitarointia ennen kun se alkaisi kuulua epämiellyttävällä tavalla.

Kitaran leikkaus sujui verkkaisesti yrityksen ja erehdyksen kautta. Monta kertaa huomasin venyttäväni kitaran soittoa paremman synkan toivossa ja viimein kun saavutin synkan havaitsin, että äänen venyttäminen kuului jo äänessä. Oli palattava takaisin alkuperäiseen äänitiedostoon ja alettava leikkaamaan sitä alkuperäisen kitaroinnin avulla. Monen monituisen yrityksen ja erehdyksen jälkeen huomasin, että äänitiedostoa ei juuri voinut venyttää kahta framea pidemmäksi. Leik-

kaaminen alkoi helpottua, kun aloin ymmärtää miten paljon pystyin muokkaamaan kitaran soittoa, ilman että se alkoi kuulua.

Suurimmat ongelmat kohtasin ensimmäisessä ja viimeisessä katusoittokehityksessä. Ensimmäisessä soittokehityksessä, siirryttäessä laajasta katukuvasta tiiviiseen katusoitajan kuvaan, katusoitajan kappale ei jatku normaalisti siirryttäessä kuvasta toiseen, vaan tiiviiseen kuvaan siirryttäessä soitto hyppää muutaman iskun taaksepäin. Varmasti leikkaajalla oli jokin erittäin hyvä syy leikata kuvasta toiseen juuri tuolla tapaa, mutta itse en sillä hetkellä keksinyt yhtäkään hyvää syytä. Jupisin itsekseni äänileikkaamossa tunnista toiseen, kokeilin ja kokeilin uudestaan, jupisin hieman lisää ja viimein siirtymä toimi myös kitaran osalta moitteettomasti. Viimeisessä katusoittokehityksessä harmaita hiuksia aiheuttivat käsivarakuvat. Emme olleet jostain syystä jälkiäänittäneet kyseisiin kuviin kitaransoittoa joulukuussa. Ei auttanut kun purra hammasta, kirotta omaa tyhmyyttään ja tehdä parhaansa. Käsivarakuvien kitarointi saattaa mennä läpi kitaran soitosta tietämättömille, mutta varsinkin toiseksi viimeisen kappaleen loppu menee kitaran synkan osalta ihan miten sattuu. Kädet menevät aivan muualle kuin oikeasti pitäisi. Mutta toisaalta taas synkka on riittävän lähellä joten se ainakaan ensi katselulla pilaa elokuvanautintoa katsojalta.

Yksi suuri kysymysmerkki oli myös kitaran soundi. Miltä kitara kuulostaisi? Kuinka kovaa kitara soisi? Olisiko kitarassa kuinka paljon kaikua? Aluksi olin aivan hukassa. Olin leikannut viisi päivää kitaraa synkaan mutta en ollut miettinyt soundia pätkäkään. En tiennyt mihin suuntaan lähtisin. Rauhoitin silti mieleni ja aloitin pienen aivoriihen äänileikkaamossa. Jos soittaisin kitaraa kadulla, niin miltä se kuulostaisi? Ainakin matalat taajuudet katoaisivat nopeasti kaupungin humun alle. Kuulisin myös jonkinlaisen kaiun. Mieleeni tuli myös elokuva *Once* jonka olin nähnyt vuoden alussa. Kyseisessä elokuvassa on muutamia kohtauksia jossa soitetaan akustista kitaraa kadulla. Päätin vuokrata kyseisen elokuvan ja kuunnella mitä sen kitaralle oli tehty. Oncen jälkeen kaikki oli selkeämpää. Olin itsevarmempi kitaran suhteen.

Leikkaisin matalia taajuuksia pois aika rankalla kädellä ja lisäisin pienen kaiun kitaraan. Kitaran ekvalisoiminen oli helpohko homma ja samalla korjasin myös äänitystilanteessa syntyneen soundieron. Nyt kitaran soundi oli yhtenäinen kautta elokuvan ja alkoi myös kuulostaa uskottavammalta. Sopivan kaiun löytäminen oli taas ison työn takana. Käytin kokonaisen päivän löytääkseni oikeanlaisen kaiun mutta päivän päätteeksi oli todettava, että paraskin löytämäni kaiku kuulosti aivan paskalta. Onneksi sain seuraavana päivänä ääniopettajaltamme, Tuomas Järnefeltiltä, hyvän vinkin käyttää delay-plugaria. Ja hetken plugarilla leikittyäni huomasin löytäneeni uskottavan kaiun.

Vaikka hetkittäin epätoivo valtasi mieleni, varsinkin silloin kun huomasin yhden leikkauspäivän päätteeksi tehneeni koko päivän turhaa työtä kitaran kaikujen kanssa, tuli lopputuloksesta onnistunut. Kitaransoitto on varsinkin elokuvan alussa varsin hyvin synkassa. Eli kitaransoitto on uskottavaa.

5.3 DIALOGILEIKKAUS

Kun kitaran leikkaamisesta oli selvitty, oli aika tarttua toiseen haasteeseen; irtorepliiikkeihin. Tiesin, että suurin osa irtorepliiikkien äänityksestä oli onnistunut hyvin kiitos päänäyttelijämme ammattitaidon, mutta silti jännitti. Mitä jos olin väsyneenä ja kylmissään äänitellyt ihan mitä sattuu? Entä jos hyvältä kuulostavien repliikkien takana olisikin äänekäs rekka, mitä en ollut huomannut äänitystilanteessa? Ei auttanut kuin lopettaa jossittelu ja ryhtyä toimeen.

Äänileikkaustuntien kuluessa pelkotilat hellittivät ja huomasin, että suurin osa irtorepliikeistä oli saatu purkkiin varsin onnistuneesti. Autot olivat pysyneet ottojen ulkopuolella ja ilmaisu toimi. Moni ensimmäisen soittokohtauksen repliikki istui pienen pienellä trimmaamisella kuvaan aivan loistavasti. Siirtyessäni toiseen katusoittokohtaukseen pilvilinnani murenivat. Miehen ensimmäinen repliikki, "Nouse ylös! Ota kori käteen ja ", oli jälkiäänitetty aivan miten sattuu. Jostain syystä jälkiäänitetyn repliikin jokaisessa eri versiossa näyttelijämme sanoi "Ota kori käteen ja nouse ylös nyt". Tietenkin irtorepliiikkien välillä oli pieniä eroja mutta joka kerta sanajärjestys oli sama. Hetken murehdittuani ja pohdittuani

ryhdyin ratkomaan ongelmaani. Saisin kyllä leikattua repliikin alun kohtuulliseen kuntoon, mutta kuinka katkaisisin repliikin tyylikkäästi. Ei auttanut kuin leikata, venyttää, kutistaa ja leikata vähän lisää. Tuntien päästä katsoin ja kuuntelin lopputulosta; välttävä. Repliikin alku istui ihan kivasti mutta loppu töksähti. Repliikin lopun joutui leikkaamaan aika ilkeästi poikki koska muuten ”ja” repliikin jälkeen olisi tullut ”nouse ylös nyt” repliikki. Jupisin mielessäni omaa äänitystäni ja ihmettelin, että olinko nukkunut kuulokkeet päässä, vai mitä oli tapahtunut? Mutta ääniopettajamme, Tuomas Järnefelt, rohkaisi minua nähtyään elokuvan. Ja oikeassa hän olikin; repliikki kuulostaa karulta mutta ei kuitenkaan niin karulta, että se alkaisi viedä katsojan huomiota.

Toinen murheenkryyni dialogileikkauksessa oli samaisen katukohtauksen viimeinen repliikki, "Nouse ylös nyt! Nouse, mikä sulla on hätänä?". Vaikka päähenkilömme ei soita kitaraa repliikin aikana, teki kuvan kompositio repliikin hyvälaatuisen taltioimisen mahdottomaksi kuvaustilanteessa. Kaivoin irtorepliikin esille ja järkytyin. Irtorepliikin alla oli vahva liikenteen melu ja synkka oli vähän mitä sattuu. Jupisin taas itsekseni surkeaa äänitystäni. Mitä lie olin ajatellut, ja varsinkin kuunnellut. Mutta hetken päästä otin itseäni niskasta kiinni ja rupesin hommiin. Leikkelin, liimailin, venytin ja lyhensin. Lopputuloksena oli varsin karulta kuulostava repliikki. Repliikki istuu päähenkilön suuhun aika hyvin mutta repliikin pohjalla oleva liikenteen meteli ei ole kivaa kuultavaa. Mutta vaikka repliikki kuulostaa karulta, niin se ei ole niin karu, että se veisi katsojan huomion.

Apteekki oli mysteeri leikkausvaiheessa. Muutamissa repliikeissä oli erinäköistä kilinää ja kolinaa dialogin alla apteekin aukiolosta johtuen. Tiesin, että minulla oli paljon materiaalia kahden puomin ansiosta, mutta en tiennyt löytäisinkö korvaavat repliikit puhtaina ja ilmaisultaan sopivina eri oloista. Muutaman apteekkarin repliikin sain vaihdettua varsin kätevästi kuviin missä apteekkari oli sellin kameraan. Ainoastaan yhden katusoittajan repliikin alle jäi häiritsevää kolinaa, koska yksikään toinen otto ei istunut ilmaisultaan millään tavalla kuvaan. Korjasimme myös dialogileikkauksessa pienen logiikkavirheen toisesta apteekkikohtauksesta. Kuvatussa materiaalissa apteekkari sanoo ajettuaan katusoittajan pois tiskiltä repliikin "138", mutta valmiissa elokuvassa apteekkari sanoo pelkästään

sanan seuraava. Jos apteekissa on vuoronumerojärjestelmä, niin miksi kaikki jonnottavat? Onneksi apteekkari on selin kyseisen repliikin ajan, joten saimme vaihdettua repliikin aika huomaamattomasti. Jälkiäänitimme myös muutaman lisärepliikin apteekkarille sillä huomasimme äänileikkausvaiheessa, että apteekkari on aivan liian kylmä hahmo. Tarvitsimme myös toisen apteekkikohtauksen loppupuolelle pari uutta repliikkiä, että saimme kohtauksen lopun toimimaan haluamamme tavalla. Vaihtamalla muutaman ja lisäämällä muutaman repliikin saimme vietyä kohtauksia parempaan suuntaan. Onneksi apteekkarin näyttelijä suostui tulemaan jälkiäänityksiin ilmaiseksi, sillä olimme käyttäneet elokuvan koko budjetin kuvauksissa.

Panttilainaamossa taas pelastavana enkelinä oli panttilainaamon pitäjän radiomikki. Vaikka olin äänittänyt panttilainaamon pitäjän myös puomilla, en pystynyt käyttämään kyseistä raitaa, sillä alakautta puomitettu materiaali kuulosti niin erilaiselta kuin yläkautta puomitettu katusoittaja. Yritin väännellä erinäisillä plugareilla alakautta puomitettua materiaalia uuteen uskoon mutta en vain millään löytänyt oikeita säätöjä sille, että alakautta puomitettu materiaali kuulostaisi samalta kuin yläkautta puomitettu materiaali. Viimein luovutin ja päätin käyttää kaikissa kohtauksissa hyvin toimivaa panttilainaamon pitäjän radiomikrofonia. Hain ekvalisaattorin oikeita asetuksia useita tunteja muutamina peräkkäisinä päivinä, mutta viimein panttilainaamon pitäjän radiomikki kuulosti samalta kuin katusoittajaa yläpuolelta puomittanut mikrofoni. Olin hieman jopa ylpeä itsestäni.

Kotikohtaukset olivat dialogin kannalta ehkä helpoimmat kohtaukset mutta näyttelijän preesensin kannalta vaikeimmat. Suurin osa dialogista oli saatu tallennettua varsin puhtaana mutta heti repliikin jälkeen yleensä tuli koirankouluttajan ohjeita. Eli hengitys ja kaikki pienet ynähdykset joutui leikkaamaan muista ostoista paikoilleen. Esimerkiksi kohtaus 11, eli kohtaus missä katusoittaja tuskailee laskeuden kanssa ikkunalla ja lopulta huomaa koiransa olevan todella sairas, oli varsin vaikea leikattava sillä Timo Torikka ilmaisi hyvin paljon hengityksellään. Ja koska käytetyssä otossa oli koko ajan koirankouluttaja äänessä jouduin etsimään korvaavat hengähdykset muista ostoista. Kohtaus ei ole edelleenkään niin hyvä kun haluaisin sen olla, mutta löysin muutaman varsin sopivan hengähdyksen jolla pys-

tyi hiukan pelastamaan hengityksen aukkoja. Onneksi loppukohtauksessa radiomikki toimi varsin loistavasti ja koirankouluttajakin ohjasi koiraa hiljaisella äänellä, joten lopputuloksena on kohtaaminen missä kuulemme katusoittajan hädän ja tuskan kaiken muun lisäksi myös hänen hengityksestään.

Katu tuntui vielä äänileikkauksen loppuvaiheessa varsin tyhjältä ohikulkevista ihmisistä, ja ympäröivästä äänimassasta, huolimatta. Joten jälkiäänitimme katukohtauksiin pieniä ohikulkioiden reaktioita ja repliikkejä. Lisäsimme myös ohikulkeville lapsille pienen dialogipätkän. Muutamat lisäämämme repliikit lisäsivät kadun elävyyttä ja muuttivat viimeisen katusoittokohtauksen tunnelmaa entistä kylmemmäksi, mikä oli vain hyvä asia. Kadusta siis tuli pienten repliikkien myötä uskottavampi.

5.4 ATMOSFÄÄRI- JA PISTETEHOSTEET

Alusta alkaen oli selvää, että miehen asunto tulisi kuulostamaan karulta. Halusin asuntoon viemäriputkien valitusta ja lämpöpattereiden kohinaa. Koska koulun tehostearkistot eivät pitäneet sisällään mitään viemäriputken valitukselta kuulostavaa, jouduin etsiskelemään oikeaa tehostetta ympäriltä. Kiersin koulun kaikki saniteetitilat ja väestönsuojat etsien sopivan kuuloista tehostetta, ja kyselin kaikilta luokkatovereiltani muistivatko he kuulleensa valittavaa viemäriputkea asunnoissaan, tuloksetta.

Mutta ollessani foleykurssilla Kokkolassa löysin etsimäni. Majoituspaikanamme toimineen vanhan kartanorakennuksen vessa piti vedettäessä erittäin mielenkiintoista porinaa ja lotinaa, varsinkin jos olit kuuntelemassa sitä kellarikerroksessa. Kaivoin Zoom H2 -äänitallentimeni esille ja nauhoittelin vessan vedon useampaan kertaan ja eri pisteistä. Vessan veto yhdistettynä lämpöpattereiden kohinaan luo asuntoon sopivan tunnelman; lämpimän mutta hetkittäin räjäisevän. Leikkausvaiheessa kuvattu elokuvan aloituskuva antoi myös yhden äänielementin lisää käyttöömmee. Aloituskuvassa on pelastusarmeijan joulupata ja mies padan vieressä, joten laitoimme äänessä miehen käteen kellon mitä hän soittaa. Kellon

ääni kantautuu katusoittajamiehen kotiin ja tuo jouluteeman heti elokuvan alusta lähtien osaksi elokuvaa.

Panttilainaamo hallitsi jääkiekko-ottelu. Leikkausvaiheessa pohdiskelimme, että onko uskottavaa jos televisiosta näkyy Pelicans-HPK -ottelu mutta äänessä kuulemme Suomi-Ruotsi -ottelun. Olimme havitelleet Antero Mertarantaa ottelun selostajaksi, ja viimein kun saimme hänet äänistudioon, ja kuulimme hänen otteluselostuksen panttilainaamokohtausten pohjalla, olimme aivan varmoja siitä, että kukaan ei tulisi kyseenalaistamaan television jääkiekko-otteluita. Antero Mertarannan ääni yhdistettynä jääkiekon mm-otteluihin on vain niin uskottava. Mutta koska jääkiekko-ottelu oli niin hallitseva, se oli myös taakka. Kuinka saisin teiltä ottelun selostuksen läpi kohtausten niin, että selostus olisi oikealla kohtaa liian kovalla ja taas toisessa kohtaa sopivan hiljaisella. Yrityksen ja erehdyksen kautta löysin sopivan suunnan, ja pienen hiomisen jälkeen selostus eli kohtauksen mukana aika onnistuneesti, haluamassani kohdissa tarpeeksi päällä, ja tarvittaessa huomaamattomampana taustalla. Otteluselostus myös uhkasi peittää alleen kerto- via piste- ja foleytehosteita. Esimerkiksi panttilainaamon ulko-oven ääni oli huk- kua selostuksen alle, mutta käyttämällä pitch siftiä ja ekvalisaattoria sain aikaan huomiota herättävän, mutta vielä uskottavuuden rajoissa pysyvän, ulko-oven ää- nen.

Katukohtaukset koostuivat tasaisesta kaupungin huminasta ja pistetehosteis- ta. Tällä tavalla sain hallittua kaupungin ääniä. Haasteeksi muodostui kitara, sillä sen laaja-alainen ääni peitti helposti alleen miltei kaiken. Oli vain löydettävä, tai tehtävä, kitaran alta erottuvat tehosteet ja sijoitettava ne oikealle kohtaan. Jotkin äänet, esimerkiksi leikkikenttä ja peruuttava rekka, erottuivat kitaran alta sellaise- naan mutta toisista äänistä, esimerkiksi ujeltava tuuli, joutui nostamaan ekvali- saattorin avulla haluttuja taajuuksia, että ääni nousi kuuluviin kitaran alta. Kau- punki muuttui myös kohtaus kohtaukselta kylmemmäksi, saavuttaen huippunsa viimeisessä katusoittokohtauksessa.

Apteekki kuulostaa vähän kolkolta, mikä oli tarkoituskin. Kolkkaus ei kui- tenkaan saanut mennä yli, vaan oli pysyttävä sopivan realismin rajoissa. Tarkoi-

tuksena ei ollut luoda pahuuden pesää, vaan vain hiukan epämiellyttävä apteekki. Lisäsin apteekin paikkapohjan päälle ilmastoinnin ja halogeenilamppujen surinan. Sain aikaan äänimaiseman joka on huomaamaton mutta samalla hiukan epämiellyttävä. Suurimmat ongelmat kohtasin apteekin asiakkaiden puheen kanssa. Kuinka paljon uskallan nostaa asiakkaiden puhetta kuuluviin vaikka emme näe yhdenkään apteekin asiakkaan liikuttavan suutaan? Ensimmäinen apteekkikohtaus oli helppo mutta toisen kanssa taistelin useita tunteja. Kokeilin eri voimakkuuksia, mutta en oikein missään vaiheessa tuntunut löytävän sopivaa tasapainoa. Lopputulokseksi sain aikaan varsin perinteisen ratkaisun; alussa kuulemme apteekin asiakkaiden hälinän selkeästi ja kohtauksen dramaattisella hetkellä asiakkaat hiljenevät täysin. Ensimmäisessä apteekkikohtauksessa on myös nostettu jouluteema selkeästi esille. Kuulemme radiosta joululauluja ja juuri kun mies tajuaa, että hänellä ei ole varaa koiran lääkkeisiin kappale vaihtuu surullisesta iloiseen.

5.5 FOLEYTEHOSTEET

"Nämä pienet äänet ovat läsnä lähes jokaisessa elokuvan kuvassa täydentäen omalta osaltaan tarinaa." (Heikki Kossi, 3/2008.)

Koska koirankouluttajat olivat kuvauksissa varsin usein ottojen aikana, tiesi se äänessä töitä foley-tehosteiden kanssa. Äänitin assistenttini kanssa kolme päivää tehosteita. Suurimmat ongelmat kohtasimme äänittäessä hiekka-askelia kadulle. Koulun uusi foleylattia oli minulle ennestään vieras ja äänitystilanteessa huomasin, että betonivalu alkoi soida varsin ikävästi hiekka-askelia äänittäessä. Pienten kokeilujen jälkeen havaitsin, että pystyin hillitsemään valun sointia ekvalisaattorilla. Toinen paljon työtä vaatinut tehoste oli koiran tassut. Heikki Kossin foleykurssista viisastuneena tiesin, että Heikki oli tehnyt Myrsky-elokuvaan koiran tassut kahdesta teippitollosta ja naisten rannekellosta. Kokeilimme eri teippejä. Lisäsimme pieniä avaimia eri teippitolloihin. Teimme tiiviimpiä teippitolloja ja väljempiä, mutta en löytäneet oikealta kuulostavaa koostumusta. Viimein lisäsimme leukoplast-laastaripalloon hieman foliota. Äänitimme pienen askelnäytteen ja leikkasin sen paikoilleen. Tassujen soundi oli varsin lähellä. Pienellä ekvalisaattorin käytöllä teippi-foliotollomme kuulosti varsin toimivalta.

Herätimme foley-tehosteiden avulla koiran korin ja lääkepurkin eloon. Lisäsimme kitaran käsittelyyn huomaamattomia, mutta kitaraa elävöittäviä, kolahduksia ja soimaan jääviä sointuja. Katukohtaukset muuttuivat uskottavaksi foley-tehosteiden myötä, samoin myös koira. Tehostimme kamppailua kitaran luovutuksessa. Teimme siis paljon huomaamattomia, mutta kertovia ja elävöittäviä ääniä. Ääniä joita kukaan ei huomaa kuunnella, mutta jotka samalla tehostavat tarinaa, ja vievät sitä eteenpäin.

5.6 MUSIIKIN ÄÄNITYS JA LEIKKAUS

Musiikki tuli mukaan vasta äänileikkauksen loppuvaiheessa. Olimme aluksi tuomassa musiikkia vain tukeaksemme jouluteemaa, mutta päätimme myös äänittää alku- ja lopputekstimusiikit. Etsimme tunnelmaltaan sopivia, ja teostovapaita, joulukappaleita. Ohjaajamme etsi osaavia muusikoita, ja kun meillä oli sopivat kappaleet ja osaavat muusikot kasassa aloitimme äänitykset.

Lähdimme kohti musiikinlaitosta mukanaamme kasa mikkejä ja Cantar-äänitalennin. Ensimmäisessä äänityssessiossa tallensimme rummut, basson ja koskettimet. En ollut koskaan aiemmin äänittänyt mitään noista soittimista, joten pieni netissä surffaaminen ennen äänityksiä ei ollut pahitteeksi. En myöskään tiennyt, että millaisessa tilassa äänittäisimme musiikkia. Kiipesimme siis niin sanotusti perse edellä puuhun. Ei auttanut muuta kuin ryhtyä toimeen ja tehdä parhaansa. Muusikot soittivat samassa tilassa samaan aikaan, joten se teki äänittämisestä entistä vaikeampaa. Päätin äänittää koskettimet ja basson suoraan linjatuloista ja rummut kahdella overhead-mikillä. Kahdelle jäljelle jäävälle raidalle ohjasin kaksi suuntamikrofonia; yritin äänittää soiton mahdollisimman valmiina tuotoksena jo itse äänitystilanteessa. Muutamien erilaisten ottojen jälkeen soittimet alkoivat olla tasapainossa keskenään, sekä vapaa tulkinta Heinillä härkien kaukalon -kappaleesta alkoi löytää muotonsa, joten pystyimme äänittämään alku- ja lopputekstikappaleet. Äänitimme myös ensimmäistä apteekkikohtausta varten Auld Lang Syne -kappaleen pelkällä pianolla. Epävarmoista lähtökohdista huolimatta

äänitykset onnistuivat varsin hyvin. Ainoastaan rumpalin tuolin narina jäi harmit-
tamaan

Toisessa äänityssessiossa äänitimme saksofonin ja sähkökitaran koulun ää-
nistudiolla. Saksofoni sopi äänen väriltään varsinkin lopputekstien alle. Yrityksen
ja erehdyksen kautta saimme aikaan tunnelmaltaan sopivan saksofoniraidan alku-
ja lopputekstikappaleisiin. Saksofonistimme soitti myös Sylvian joululaulun en-
simmäistä apteekkikohtausta varten. Sähkökitaralla väritimme Sylvian joululaulua
sekä lopputekstikappaletta.

Leikattuani musiikit paikoilleen huomasin, että lopputulos oli varsin
onnistunut. Apteekkikohtaukset heräsivät henkiin radiosta kuuluvan joulumusii-
kin ansiosta ja lopputekstikappale sopi tunnelmaltaan loistavasti murheelliseen
lopetukseen. Ainoastaan alkutekstikappale jäi harmittamaan; se oli liian mollivoit-
toinen ja surumielinen. Kappale toimii varsin hyvin alkutekstien alla ja luo muka-
vasti elokuvan tunnelmaa, mutta olisi ollut tehokkaampaa, että alussa olisimme
olleet mollin sijasta enemmän duurissa jolloin kontrasti elokuvan alun ja lopun
välillä olisi ollut suurempi.

5.7 KOIRATEHOSTEET

Koiratehosteissa ongelmaksi muodostui äänityksen kohina. Tehos-
teet oli äänitetty Fostex PD-4 -nauhurilla. Kovat ulahdukset ja vinkaisut eivät
tuottaneet mitään ongelmia, mutta vähänkään hiljaisemmat vinkaisut ja ulahduk-
set alkoivat kohista kun olin nostanut ne sopivaan tasoon. Erilaisten plug-in -
kokeilujen jälkeen löysin oikeat keinot kohinan hillitsemiseksi. Kohinasta selvit-
tyäni huomasin, että sopivia ulahduksia ja vinkaisuja oli liian vähän. Käänsin, ve-
nytin, nostin ja laskin hyviä vinkaisuja ja ulahduksia, jotta kaikki koiratehosteet
eivät kuulostaisi samalta. Leikkasin tehosteet paikoilleen ja katsoin lopputulosta
lumoutuneena. Koira heräsin henkiin ja näytteli. Samalla ohjaajamme sai mitä
halusi; katusoittajan roolihahmo muuttui julmemmaksi elokuvan alussa. Katusoit-
tajan pakottaessa koiran ylös toisessa kotikohtauksessa koira lähtee vinkuen mat-
kaan. Hymyilin hiljaa itsekseni äänileikkauksissa tietäen, että kaikki tulisivat
säälimään koira.

5.8 MONIKANAVA

Elokuva olisi mielestäni toiminut jopa monona, ääni ei missään vaiheessa huutanut suuria ja efektiivisiä 5.1 kohtauksia. Päätin siis käyttää monikanava mahdollisuutta hallitusti ja huomaamattomasti. Ei viiden kanavan kaikuja tai elämää suurempia kaupunkiatmosfäärejä, ainoastaan tarinan käänteitä tukevia muutoksia.

Äänileikkaamossa tehtyjen kokeilujen jälkeen päädyin käyttämään kaikkia viittä kaiutinta ainoastaan ulkona ollessa, ainoastaan silloin katusoittajan maailma oli tarpeeksi avara. Muissa kohtauksissa katusoittajamme oli tukalissa ja ahtaissa tiloissa tai tilanteissa, jolloin maailman avaruus olisi ollut ristiriidassa tarinan ja tunnelman kanssa.

Parhaiten monikanavaisuus toimii elokuvan loppupuolella, kohtauksessa missä katusoittaja soittaa parastaan ihmisten kävellessä välinpitämättömänä ohi. Maailma kutistuu miehen ahdingon noustessa päätyen monoon. Muutos on huomaamaton mutta silti toimiva. Myös ensimmäisessä katusoittokohtauksessa monikanavaisuus luo elokuvan maailmasta eheämmän. Kuulemme vasemmalta lasten leikkiä ja koulun välituntikellon pirinää, ja oikealta ohi ajavia autoja.

5.9 VALKOKANGASKATSELMUKSET

Teimme koe-dvd:n ja katselimme lopputulosta ohjaajan kanssa. Oli mielenkiintoista katsoa ja kuulla elokuva ensimmäistä kertaa koulun katseluluokassa suurelta kankaalta. Suuresti jännittämäni panoroinnit katukohtauksissa toimivat yhtä hyvin kuin äänileikkaamossa. Mutta taas osa äänistä ei erottunut tarpeeksi hyvin katseluluokan kaiutinjärjestelmän kautta. Myös katukohtausten laa-

joissa kuvissa oli pientä synkkaongelmaa repliikkien kanssa, mitä ei pystynyt havaitsemaan kuvan laajuuden takia äänileikkaamossa. Myös katukohtaukset olivat kokonaisuutena hieman epätasapainossa. Oli siis palattava takaisin äänikoppiin, mutta hyvillä mielin. Vaikka koe dvd:n katselmus osoittikin paljon korjattavia yksityiskohtia, oli elokuvan äänimaailma kokonaisuutena toimiva.

Toista koe-dvd:tä katsottaessa pystyi jo hymyilemään hieman helpotuksesta. Katukohtaukset alkoivat olla tasapainossa, synkkaongelma huomaamattomampi ja katselmuksen jälkeinen korjauslista huomattavan pieni. Loppu hämmötti jo edessä.

6. OMA ARVIO

Tiedän, että elokuva on onnistunut äänen kannalta niin taiteellisesti kuin teknisesti. Mutta tiedän myös, että elokuvan ääni voisi olla myös paljon parempi, niin taiteellisesti kuin teknisesti. On vaikea katsoa kokonaisuutta kun näkee vain omat virheensä.

Olen suhteellisen tyytyväinen siihen miltä elokuva kuulostaa, mutta sinne on silti jäänyt paljon asioita jotka harmittavat minua. Ennakkosuunnitteluvaiheessa ideoidut naapurien riidat, mihin päähenkilömme olisi reagoinut, olisivat sopineet elokuvan äänimaailmaan ja tarinaan varsin hyvin, mutta unohdimme kuvaustilanteessa tyystin suunnitelmamme. Äänileikkauksivaiheessa naapurien riidat ilman päähenkilömme reagoitua tuntuivat vain niin päälle liimatulta, että jätimme koko idean pois. Myös panttilainaamon pitäjän ruoalla mässäily unohtui kuvaustilanteessa, mutta panttilainaamokohtaukset toimivat myös ilman sitä. Olisi ollut myös hyödyksi, että olisimme radikaalin kuvaleikkauksiproessin jälkeen istuneet ohjaajan kanssa alas päiväksi ja pariiksi, ja miettineet tarinan muutoksia ja kuinka ne vaikuttivat ääneen. Kiireisestä keväästä ja syksystä johtuen välillä tuntui välillä siltä, että ei ollut aikaa ajatella, oli vain toteutettava.

Kaikki tekniset kömmähdykset johtuivat omasta ammattitaidottomuudesta, mutta olen ainakin vielä sitä mieltä, että kömmähdykset eivät vie katsojan huomiota itse tarinasta. Ja muutama kuvaustilanteessa sattunut kömmähdyks on pystytty korjaamaan äänileikkauksivaiheessa.

Olen myös onnellinen siitä, että valmis äänimaailma on hyvin elokuvan näköinen, tai siis tässä tapauksessa elokuvan kuuloinen. Vaikka elokuvassa olisi ollut hetkiä jolloin äänellä olisi voinut lähteä revittelemään, pystyin pitämään

mielihaluni kurissa ja keskityin tekemään elokuvan näköistä ääntä.

Paljon on maksanut tulla tähän päivään. Kymmeniä päiviä ja satoja tunteja työtunteja. Monta kahvikupillista ja tölkeittäin energiajuomaa. Sekavasti nukuttuja öitä ja paljon huonoa huumoria. Olen onnellinen siitä, että tämä on paras äänityöni tässä koulussa. Tiedän, että seuraava äänisuunnitteluni tulisi olemaan onnistuneempi. Jotain on siis tapahtunut. Olen oppinut. Ja paljon.

”Taide on kertomista ilman sanoja. Taide on musiikkia ilman ääntä. Se on tanssia ilman liikettä” (Siiri, 1/2009)

Tässä tapauksessa se on tunteita ja tunnelmaa. Odotan mielenkiinnolla lopputyöelokuvanäytöksiä. Jos huomaan jonkun katsojan liikuttuneen juuri tästä elokuvasta, olemme onnistuneet. Me kaikki.

LÄHTEET

Lehtiset 3/2008. Hiekkalaatikolta valkokankaalle. Heikki Kossi.

Helsingin kuvataidekoulun vuoden 2009 kalenteri, tammikuu. Siiri 8v.

Valokuvat: Tuuli Hirvonen.

LITTEET:

TAITEELLISESTI VASTUULLISET:

Ohjaus ja käsikirjoitus: Tuomo Savolainen

Kuvaus: Kari Niemi

Valaisu: Teemu Korhonen

Leikkaus: Joel Siitonen

Äänisuunnittelu: Antti Onkila

Puvustus: Taru Heino

Lavastus: Tom Pesch, Niko Reponen

Maskeeraus: Jenni Isojärvi

ÄÄNIRYHMÄ:

Äänitys: Antti Onkila

1. Ääniassistentti: Toivo Kallio

2. Ääniassistentti: Anna-Mari Vesterberg ja Taru Heino

Koiratehosteiden äänitys:

Anna-Mari Vesterberg

Sini Tahko

Foleytaiteilijat:

Toivo Kallio

Taru Heino

ÄÄNIKALUSTO:

Aaton Cantar-X kovalevytallennin

4 kappaletta Sennheiser MKH-60 mikrofoneja

2 kappaletta hiilikuitupuomeja

1 mikkistatiivi

Lectrosonic quadropack –radiomikkisetti

Sound Devices MM-1 –mikseri langatonta puomi varten

Koiratehosteiden äänitys:

Fostex PD-4 DAT-nauhuri

2 kappaletta Sennheiser MKH-60 mikrofoneja

KITARA

v 6.1

final draft

14.12.2008

*Kadulla kitaraa soittava
vanha mies kohtelee
esitykseen kuuluvaa
koiraansa kaltoin ja se
sairastuu sillä
seurauksella, että mies
oppi ymmärtämään miten
tärkeä koira hänelle on ja
myy lopulta kitaransa,
jotta pystyisi pelastamaan
sen.*

"KITARA"

01. INT. MIEHEN JA KOIRAN KOTI - AAMU
(JOULUNALUSAIKA)

Huone on kellarikerroksessa. Se on kapea, tunkkainen ja karu. Takaseinällä on matala ikkuna, josta näkyy kadulla kulkevien ihmisten jalkoja. MIES (60v.), istuu sängyllä ja puhdistaa ja virittää kitaraa. Hän syö aina välillä sängyllä olevalta lautaselta. Vanha KOIRA (15v.) makaa nurkassa ja seuraa miehen touhua. Se seuraa kun ruoka vähenee lautasella. Mies saa kitaran vireeseen ja hymyilee koiralle. Hän ottaa vielä suupalan ja antaa loput ruuat lautasella koiralle, joka alkaa lipoa sitä ahnaasti tyhjiin. Mies pukeutuu peilin edessä kauhtuneeseen pukuun. Hän nostaa kitarakotelon ja vinon jakkaran mukaansa ja lähtee ovelle. Koira syö vielä. Mies vislaa koiran luokseen ja se kiiruhtaa ovelle. Mies katsoo koiraa tuimasti ja se palaa nurkkaukseensa ja noukkii suuhunsa pienen kopan, jossa on punainen mytty. Kaksikko poistuu.

02. EXT. KATU - ILTAPÄIVÄ

Mies soittaa haikeaa teemaa. Hän istuu jakkaralla, joka mäessä pysyy suorassa. Ihmiset ihastelevat koiraa, joka seisoo miehen vieressä. Sillä on päällään pieni punainen viitta ja suussaan koppa, johon joku ohikulkiija silloin tällöin tiputtaa kolikon tai pari. NUORI MIES (25v.) kävelee ohi ja ihailee miehen soittoa ja kitaraa. NAINEN (45v.) saapuu vetäen perässään rikkinäistä ostoskärkyä, joka on täynnä tyhjiä pulloja. Hän noukkii miehen vierestä maasta siihen kerätyt pullot ja nakkaa ne kärryyn. Hän hymyilee miehelle ja rapsuttaa koiraa. Se käy makaamaan. Nainen katsoo miestä ja tekee pari viittomakielistä elettä. Mies tuhahtaa naista päin.

MIES

Ei sitä mikään vaivaa.

Nainen kaivaa esiin pienen kukkaronsa mutta se on tyhjä. Hän taputtaa koiraa ja jatkaa matkaansa. Ihmisiä kävelee ohi mutta rahaa tipu.

MIES

Kyllä sä jaksat. Ylös nyt!

Koira ei liiku. Mies tulee lähemmäs ja koira nousee vaivalloisesti ylös. Mies nostaa kopan sen suuhun ja jatkaa soittoa. Joku tiputtaa koppaan kolikon ja mies kiittää. Koira jää seisomaan viluisena miehen viereen.

03. INT. MIEHEN JA KOIRAN KOTI - AAMU

Mies syö, nakkaa sitten koiran eteen lautasensa ja alkaa pukeutua. Hän valmistautuu lähtemään ja vislaa koiraa. Se makaa vanhan viltin päällä eikä reagoi. Se ei ole syönyt. Mies kutsuu tiukemmin mutta koira ei liiku. Mies tarpoo koiran luokse, poimii kopan ja vetää koiran mukaansa.

04. EXT. KATU - AAMUPÄIVÄ

Mies soittaa haikeaa teemaa. Koira seisoo hänen vieressään surkean näköisenä. Rahaa ei tipu. Koira rojahtaa makaamaan.

MIES

No! Koita nyt piristyä.

Mies koittaa nostaa koiran pystyyn mutta se ei jaksa seistä. Ihmiset silmäilevät kaksikkoa paheksuen. Mies jää katsomaan koiraa.

05. INT. APTEEKKI - PÄIVÄ

Mies saapuu työntäen koiraa naisen ostoskärryissä. Hän laskee kotelon hyllyn pätyyn ja alkaa selaillla lääkkeitä. APTEEKKARI (35v.) kulkee ohi. Mies näyttää lappua.

MIES

Eläinlääkärissä neuvoivat ostamaan tällaista.

Apteekkari noukkii hyllystä purkin ja ojentaa sen vanhukselle. Tämä huomaa lääkkeen olevan kallis ja laskee taskussaan olevat kolikot. Apteekkari odottaa. Mies antaa lääkepurkin takaisin apteekkarille.

06. EXT. KATU - PÄIVÄ

Kitarakotelo on auki maassa miehen edessä ja tyhjä ostoskärry seinän vieressä. Hän soittaa. Ihmisiä kävelee ohi. Nainen saapuu. Hän pysähtyy miehen luo ja viittoon.

MIES

Vein sen kotiin. [beat]
Täytyy koittaa kerätä rahat
lääkkeisiin.

Nainen tyhjentää kukkaronsa käteensä, antaa kolikot miehelle tämän vastusteluista huolimatta ja poistuu ostoskärryn kanssa. Mies katsoo tämän perään. Ihmisiä kulkee ohi välinpitämättöminä. Mies laittaa lantit taskuunsa ja jatkaa soittoa pannen parastaan.

07. EXT. KATU - ILTAPÄIVÄ

Katulamppu syttyy. Mies lopettaa soittamisen otsa hiessä. Hän vilkaisee koteloa mutta siellä ei ole kolikkoakaan. Mies katsoo koiran paikkaa vieressään. Hän nostaa katseensa etäämmäksi kadulle, jossa näkyy panttilainaamon kyltti.

08. INT. PANTTILAINAAMO - ILTAPÄIVÄ

Mies saapuu tiskille ja ottaa kitaran kotelosta. PANTTILAINAAMON OMISTAJA (50v.) istuu tiskin takana, vilkuilee jääkiekko-ottelua tv:stä ja ahmii lautaselta ruokaa. Mies tarjoaa omistajalle kitarakoteloa.

OMISTAJA

Ei tuolla ole mitään arvoa.
[beat] Kitarasta voisit
saada jotain.

MIES

En minä voi. Millä sitten
eläisin?

OMISTAJA

No palaat sitten kun
paremmin sopii. [beat]
Noitten hinta laskee kyllä
ihan silmissä.

Omistaja jatkaa pelin seuraamista.

09. INT. MIEHEN JA KOIRAN KOTI - ILTA

Mies saapuu väsyneenä kotiin, laskee kitarakotelon kädestään ja istuu koiran viereen. Se herää ja nostaa päätään. Mies rapsuttaa koira.

10. INT. MIEHEN JA KOIRAN KOTI - AAMU

Mies seisoo ikkunalla takki päällään. Hänellä on kädessään nippu laskuja. Hän ottaa pöydän kulmalta ruokalautasen ja menee sängylle. Hän nappaa laskut petille ja aikoo virittää kitaran mutta laskee sen kädestään. Hän vilkaisee nurkassa nukkuvaa koira. Mies ei syö vaan tarjoaa ruuat koiralle. Koira ei nouse syömään.

MIES

Ota nyt.

Koira ei syö ja mies hätääntyy. Hän kietoo viltin paremmin koiran ympärille, tempaa pahvinpalan huoneen nurkasta mukaansa ja poistuu kitarakotelon kanssa.

11. EXT. KATU - PÄIVÄ

Mies laskee kadulle pahvinpalasta tehdyn kyltin ja alkaa soittaa hätäisesti tuttua teemaa. Kyltissä lukee: "RAHAA LÄÄKKEESEEN, YSTÄVÄ SAIRAS". Ihmisiä kulkee ohi mutta kukaan ei anna rahaa.

NUORI NAINEN (25v.) kävelee ohi kuulokkeet korvillan. Hänen kuuntelemansa nopea-temppoinen musiikki kuuluu selkeästi korvalappujen läpi. Mies lopettaa soittamisen ja alkaa tapaila tuttua teemaa nopeammalla temmolla. Ohikulkija tiputtaa koteloon jotain. Mies rientää kotelolle mutta löytää vain pari pullonkorkkia.

Hän kokeilee erilaisia tyynejä: hidasta klassista, nopeaa espanjalaista ja raskasta rokkia ja alkaa lopulta seurata ohikulkijoita soittaen mutta tämä karkottaa heitä entisestään. Hän lopettaa ja katselee ihmisiä, jotka eivät kiinnitä häneen mitään huomiota. Mies katsoo koteloon. Se on tyhjä. Hän potkaisee kyltin katuojaan.

12. INT. PANTTILAINAAMO - ILTAPÄIVÄ

Mies kiiruhtaa tiskille. Omistaja seuraa taas lätkäpeliä. Mies tarjoaa kitaraa luukusta. Pelissä tulee maali ja omistaja hurraa. Hän rauhoittuu, ottaa soittimen vastaan ja näppäilee pari nuottia kuunnellen.

OMISTAJA

Tää on epävireessä. [beat]
No anna se kotelokin tänne.

Omistaja ottaa kotelon vastaan. Hän kirjoittaa kuitin ja ojentaa sen ja rahat kassasta miehelle.

OMISTAJA

Tervetuloa uudelleen.
(Hyvää joulua?)

Omistaja kääntyy takaisin pelin puoleen. Mies ohittaa poistuessaan sisään kävelevän nuoren miehen.

13. INT. APTEEKKI - ILTAPÄIVÄ

Mies tulee apteekissa tiskille lääkepurkki kädessään mutta tiskillä on jono. Hän hypistelee jonottaessaan lääkepurkkia kädessään ja vilkuilee vuoroin ovelle ja tiskille. Mies alkaa hätäntyä. Viimein hänen vuoronsa tulee ja hän ojentaa rahat ja lääkepurkin tiskille. Apteekkari laskee rahat pikaisesti.

APTEEKKARI

Tästä puuttuu kaksi kolmekymmentä.

MIES

Mitä? [beat] Siinä on kaikki mitä...

Apteekkari painaa vuoronvaihtonappia, ojentaa miehelle rahat ja purkin ja kääntää katseensa seuraavaan asiakkaaseen. Mies ei väisty vaan vetää takin päältänsä.

MIES

Minun koira on kuolemassa!.. Ottakaa tämä. Se on vähintään...

APTEEKKARI

Ei tämä ole mikään kirpputori. 138!

Mies väistyy mutta jono ei liiku eteenpäin. Ihmiset katsovat häntä ja apteekkaria. Mies katsoo jonottavia ihmisiä ja kääntyy sitten apteekkarin puoleen.

MIES

Eihän se voi parista eurosta jäädä...

Apteekkari tuijottaa miestä viileästi mutta heltyy sitten.

APTEEKKARI

Pitäkää se. Siellä on kylmä.

14. INT. MIEHEN JA KOIRAN KOTI - ILTA

Huone on hämärä. Mies rientää uupuneena mutta iloisena sisään ja painaa katkaisijaa mutta valot eivät syty. Mies avaa lääkepurkkia ja kiiruhtaa nurkkaa, jossa koira on ollut mutta ei näe sitä siellä. Ruuat ovat edelleen lautasella syömättä. Mies huomaa että koira on ryöminyt osaksi sängyn alle. Mies nostaa koiran syliinsä.

MIES

Pian olet taas jalkeilla.
Pirteä kuin silloin
pentuna...

Mies yrittää painaa pari tablettia sen suuhun mutta se vain makaa hiljaa. Mies ei saa koiraakaan hereille.

MIES

Kyllä sä siitä!.. Ota nyt!
Helvetti!... Kyllä sä!..
Älä...

Mies luulee koiran kuolleen. Hän katsoo lääkepurkkia, kaataa pillerit käteensä ja jää tuijottamaan niitä.

Mies tuntee lipaisun kämmenellään. Koira onkin elossa. Hän häkeltyy, tiputtaa pillerit lattialle ja halaa koiraakaan. Mies nauraa onnesta.

15. EXT. KATU - AAMUPÄIVÄ

Mies ja koira istuvat kadulla. Miehen vieressä on kasa tyhjiä pulloja. Hän rapsuttaa koiraakaan ja katselee jotakin etäämpänä kadulla. Katseen suunnasta kuuluu kitaran soittoa. Ihmisiä kävelee ohi.

Nainen saapuu kärryjään työntäen kaksikon luo. Hän silittää koiraakaan ja mies nostaa vierelleen keräämänsä pullot naisen kärryihin ja ottaa penkin mukaansa. Kolmikko lähtee kävelemään ja ohittaa miehen kitaraa soittavan nuoren miehen, jota koira jää katselemaan. Mies pysähtyy ja tarjoaa nuorelle miehelle penkinsä. Nuori mies ottaa sen vastaan. Mies kutsuu koiran mukaansa ja he poistuvat. Nuori mies katsoo heidän peräänsä ja istuu penkille. Hän tapailee miehen soittamaa haikeaa teemaa ja alkaa sitten laulaa.